

## K R O N I K A

### Jubileum profesora Rudolfa Šrámka

15. ledna 2009 oslavil významné životní jubileum mezinárodně uznávaný onomastik a dialektolog prof. PhDr. Rudolf Šrámek, CSc.<sup>1</sup> S jeho jménem je spjata nejen jeho současné pracoviště – katedra českého jazyka Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, ale též brněnské Dialektologické oddělení Ústavu pro jazyk český AV ČR, v.v.i. V něm Rudolf Šrámek začal pracovat již v době studií na Masarykově univerzitě jako pomocná vědecká síla a po jejich ukončení zde od roku 1958 do roku 1993 působil jako vědecký pracovník (od roku 1989 jako vedoucí vědecký pracovník). V té době také stále spolupracoval s bohemistickými katedrami několika vysokých škol v České republice (v Brně, v Ostravě...). Od roku 1993 je členem katedry českého jazyka Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, v letech 1993–1996 byl jejím vedoucím a mj. garantem konferencí *Spisovnost a nespisovnost v jazyce a literatuře* (leden 1995) a *Propria v systému mluvnickém a slovotvorném* (1998)<sup>2</sup>. Od doby jeho vedení má katedra mj. akreditaci MŠMT pro studium učitelství českého jazyka a literatury pro 2. stupeň základní školy i pro střední školy. Od počátku své vědecké kariéry Rudolf Šrámek pravidelně přednáší v zahraničí: v Německu je jeho působení spojeno např. s Geisteswissenschaftliches Institut Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas (Universität Leipzig), se slavistickými pracovišti Humboldt-Universität zu Berlin nebo Universität Regensburg, v Rakousku spolupracuje s Österreichische Akademie der Wissenschaften (Wien), se slavistickým pracovištěm Institut für Slawistik Leopold-Franzens Universität (Innsbruck) nebo s univerzitami v Klagenfurtu a Salzburgu. Významná je Šrámkova dlouholetá spolupráce s polskými univerzitami (Poznaň, Opole, Białystok, Gniezno, Kraków, Wrocław, Warszawa aj.), univerzitami sloven-

<sup>1</sup> V roce 2004 v časopise „Bohemistyka“ připomněl jubileum Rudolfa Šrámka Mieczysław Balowski. Velmi zevrubně hovořil o jeho vědecké dráze, o nejvýznamnějších pracích knižních, studií v časopisech a sbornících, neopomněl ani Šrámkovu práci editorskou, redakční a organizační (viz: M. Balowski, *Jubileusz Profesora Rudolfa Šrámka*, „Bohemistyka“ IV, 2004, č. 1, s. 75–77). Vzhledem k tomu, že M. Balowski podal detailní informace o práci jubilanta do roku 2003, zaměříme se v tomto článku pouze na nejvýznamnější knižní práce R. Šrámka, na jeho přínos pro onomastiku a dialektologii zejména v souvislosti s tím, jak jej hodnotili účastníci konference *Rudolf Šrámek a onomastika*, na spolupráci R. Šrámka se zahraničními onomastiky.

<sup>2</sup> Z konferencí vyšly sborníky: *Spisovnost a nespisovnost dnes*, red. R. Šrámek, Brno 1996; *Propria v systému mluvnickém a slovotvorném. Onomastika a škola*, sv. 7, red. K. Klímová, K. Kneselová, Brno 1999.

skými (Univerzita Komenského v Bratislavě, Univerzita v Prešově), opomenout nelze ani pravidelné kontakty s vědeckými pracovišti ze severských zemí, především s finskými univerzitami v Helsinkách a Uppsale, a s lingvistickými pracovišti v dalších zemích (Rusko, Ukrajina, Srbsko, Chorvatsko, Makedonie, Moldávie), o jejichž vědecké práci a publikacích informuje české lingvisty v recenzích a zprávách v jazykovědných časopisech a sbornících.

Při příležitosti jubilea profesora Rudolfa Šrámka zorganizovala katedra českého jazyka v minulých letech konference *Vlastní jména v mluvnicích češtiny a v dějinách českého mluvnictví* (1999) a *Spisovnost a nespisovnost – zdroje, proměny, perspektivy* (2004).<sup>3</sup>

Jeho dialektologické práce připomněla na konferenci *Rudolf Šrámek a onomastika* (Brno 22. ledna 2009) ve svém vystoupení Eva Minářová: podíl na kolektivní publikaci *České nářeční texty* (Praha 1977), spolupráci na kolektivní monografii *Český jazyk na přelomu tisíciletí* (red. F. Daneš, Praha 1997), do níž R. Šrámek přispěl kapitolou *Jak se proměňují slezská nářečí*, dialektologické studie *Zur Stabilität deutscher Mundarten in Tschechien aus der Sicht des Zentrum-Peripherie-Aspektes* (sborník *Brücken. Neue Folgen 13. Germanistisches Jahrbuch Tschechien – Slowakei*, Praha 2006), *Ke stratifikaci jazykových útvarů v současné češtině* (sborník *Čeština – bádání a učení*, red. K. Klímová a E. Minářová, Brno 2007). Jak však připomenuli P. Žigo a E. Minářová, R. Šrámek byl především členem autorského kolektivu rozsáhlého díla *Obščekarpatskij dialektologičeskij atlas* (4. díl vyšel ve Lvově 1993, 5. díl v Bratislavě 1997, 6. díl v Budapešti 2001, 7. díl v Beogradu a Novem Sadu 2003), spolupracoval též při přípravě *Českého jazykového atlasu* (1992–2005). Jako odborník na dialektologii a stratifikaci národního jazyka prováděl R. Šrámek také jazykovou redakci textů několika publikací založených na lidové slovesnosti, např. připravil k vydání rozsáhlou knihu *Podluží v lidové písni* (Brno 1988).

Stranou by neměla zůstat Šrámkova aktivita v oblasti jazykové kultury a popularizační činnost a samozřejmě práce pedagogická. Je členem autorského kolektivu popularizační publikace *O češtině každodenní* (1984) a pravidelně vystupuje v pořadu *Hezky česky* v Českém rozhlase a publikoval stati o vzniku jmen měst a vesnic v periodiku *Hejčínské OKO*. A zapomenout nelze ani na publikace určené učitelům. Spolu s Ingeborg Ohnheiser je hlavním editorem učebnice češtiny pro cizince R. Šrámek, I. Ohnheiser, J. Obrovská-Tušková, K. Komárek, I. Kolářová, *Základy české gramatiky s texty a cvičeními / Grundlagen der tschechischen Grammatik mit Texten und Übungen*, která vyšla r. 2003 v Brně a Innsbrucku. Významný je Šrámkův podíl na publikaci *Onomastické vademecum učitele* (red. S. Pastyřík, Hradec Králové 2008). Za svoje působení na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity vedl Rudolf Šrámek více než 100 diplomových prací onomastických a dialektologických, byl školite-

<sup>3</sup> Z obou konferencí vyšly sborníky: *Vlastní jména v mluvnicích češtiny a v tradici českého mluvnictví*, red. H. Kneselová, I. Kolářová, Brno 2001; *Spisovnost a nespisovnost – zdroje, proměny, perspektivy*, red. E. Minářová, K. Ondrášková, Brno 2004.

lem a konzultantem doktorandů v České republice (úspěšně ukončili doktorské studium např. účastníci konference M. Harvalík, J. David z Ostravské univerzity a P. Havlásková z Masarykovy univerzity).

Rudolf Šrámek získal za svou významnou vědeckou činnost již několik ocenění: v květnu 2001 Cenu rektora Masarykovy univerzity za knihu *Úvod do obecné onomastiky*, v květnu 2004 mu byla předána Zlatá medaile MU při příležitosti významného životního jubilea, v listopadu 2006 cena děkana při příležitosti 40. výročí zahájení výuky na Pedagogické fakultě MU a v roce 2008 cena rektora *Za vynikající tvůrčí čin* (za publikaci *Beiträge zur allgemeinen Namentheorie*). V roce 2009 byl R. Šrámek navržen na ocenění stříbrnou Medailí MŠMT ČR.

Ačkoliv od narození profesora Rudolfa Šrámka uplynuly tři čtvrtiny století, má spoustu dalších plánů nejen v onomastice a dialektologii – a my mu můžeme jen přát hodně dalších vědeckých nápadů, ale především zdraví a elánu, aby je mohl zrealizovat.

*Ivana Kolářová, Brno*